

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра теорії та історії держави та права**

РОБОЧА ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни « Основи правознавства»
обов'язкових компонент освітньої програми першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти**

**072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
(фінансова безпека та фінансові розслідування)**

Кам'янець-Подільський 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної
ради ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри теорії та історії держави та права (Протокол від 12.08.2024 № 1).

Розробники:

1. Доцент кафедри теорії та історії держави та права, доктор філософії за спеціальністю: 081-Право, доцент С. Г. Певко.

Рецензенти:

1. Професор кафедри міжнародного та європейського права Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна; доктор юридичних наук, професор Гавриленко О. А.
2. Завідувач кафедри конституційного і міжнародного права та прав людини Харківського національного університету внутрішніх справ, к.ю.н., доцент Гудзь Т. І.

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – <u>4</u> Загальна кількість годин – <u>120</u> Кількість тем – <u>12</u>	<u>07</u> <u>управління та адміністрування</u> ; (шифр галузі) (назва галузі знань) <u>072 фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок</u> (код спеціальності) (назва спеціальності) <u>бакалавр</u> (назва СВО)	Навчальний курс <u>1</u> (номер) Семестр <u>1</u> (номер) Види контролю: <u>1-й семестр - екзамен,</u>
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – <u>32</u> ; (години) Семінарські заняття – <u>32</u> ; (години) Практичні заняття – <u> </u> ; (години) Лабораторні заняття – <u> </u> ; (години) Самостійна робота – <u>56</u> ; (години) Індивідуальні завдання: Не передбачені навчальним планом		Лекції – <u>6</u> (години) Семінарські заняття – <u>6</u> ; (години) Практичні заняття – <u> </u> ; (години) Лабораторні заняття – <u> </u> ; (години) Самостійна робота – <u>108</u> ; (години) Індивідуальні завдання: Не передбачені навчальним планом

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування цілісної системи знань і навичок стосовно вітчизняної системи права, що формується на базі сучасних досягнень юридичної науки, надання знань з питань громадянства, загальної теорії суспільства та держави, держави і права, з природної сутності держави й права, їх форм, з питань співвіднесення цивільного суспільства і держави, основних прав і свобод людей й громадян України, безпосередньої та представницької демократії, форм державного і територіального устрою України, системи органів держави, місцевого самоуправління, а також засвоєння правових основ таких галузей законодавства, як конституційне, цивільне, адміністративне, кримінальне, трудове законодавство та інших галузевих юридичних наук.

Завдання: формування у студентів знань про державу і право, розуміння та усвідомлення їх в певній системі, усвідомлення тісного зв'язку між правовими знаннями і суспільними відносинами, держави і права, з природної сутності держави й права, їх форм, з питань співвіднесення цивільного суспільства і держави, основних прав і свобод людей й громадян України, безпосередньої та представницької демократії, форм державного і територіального устрою України, системи органів держави, місцевого самоуправління, а також засвоєння правових основ таких галузей законодавства, як конституційне, цивільне, адміністративне, кримінальне, трудове законодавство та інших галузевих юридичних наук.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Основи правознавство» вивчається на першому курсі, пов'язана з Історією держави і права України, Історією держави і права зарубіжних країн, Юридичною деонтологією, Історією політичних та правових учень, Філософією права та іншими галузевими юридичними дисциплінами

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

1) на понятійному рівні: основи теоретико-правових положень, що стосуються виникнення, становлення, розвитку та функціонування держави і права; основи юридичних понять і категорій;

2) на фундаментальному рівні: особливості державно-правових явищ та основних юридичних понять і категорій; соціальне призначення, місце і роль Національної поліції у політичній системі і громадянському суспільстві;

3) на практично-творчому рівні: правові основи тлумачення норм права; особливості застосовування правових приписів при виконанні своїх службових повноважень; основні принципи законності та правопорядку у суспільстві; форми і методи поширення правових знань серед населення; форми та порядок надання правової допомоги громадянам;

вміти:

1) на репродуктивному рівні: відтворювати основні поняття та категорії дисципліни;

2) алгоритмічному рівні: доволіно використовувати засвоєні знання для правильного формулювання складних юридичних понять і категорій з подальшим їх використанням при вивченні галузевих дисциплін; вірно тлумачити норми права; безпомилково застосовувати правові приписи при виконанні своїх службових повноважень;

3) на евристичному рівні: на основі засвоєння загальнотеоретичних знань про державно-правові явища вміти з наукових позицій давати їм правильну оцінку, розкривати їх дійсну сутність, розуміти соціальне призначення, місце і роль у політичній системі і громадянському суспільстві; знаходити шляхи розв'язання задач, що виникають у працівника поліції під час поширення правових знань серед населення, формування у громадян поваги до права і

закону;

4) на творчому рівні: переосмислювати наявні знання стосовно нових фактів; адаптувати раніше отримані знання, вміння та навички до змінних умов та нестандартних ситуацій; самостійно вести експериментальну, науково-дослідницьку діяльність.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність	I. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері права.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК-6	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
	ЗК-13	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-5	Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.
	СК-12	Застосовувати знання для розв'язання типових та нетипових завдань з захисту фінансової безпеки.

3. Програма навчальної дисциплін

ТЕМА № 1. «Поняття права та його ознаки».

Поняття та функції права. Правотворчість. Місце й роль права в системі соціальних норм. Правова система та система права. Загальна характеристика основних галузей права України. Концепція державного суверенітету в аспекті зовнішньої агресії.

ТЕМА №2. «Місце та роль права. Правова система».

Місце й роль права в системі соціальних норм. Правова система та система права. Концепція державного суверенітету в аспекті зовнішньої агресії.

ТЕМА № 3. «Правовідносини».

Правовідносини: поняття, види, структура правовідносин.

Правоздатність. Дієздатність. Деліктоздатність. Юридичні факти та інші підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин. Правомірна поведінка. Правопорушення та юридична відповідальність. Гендер і гендерна рівність: основні поняття та концепції, як складова суспільних відносин.

ТЕМА № 4. «Правомірна поведінка».

Правомірна поведінка, її ознаки. Правопорушення та юридична відповідальність. Гендер і гендерна рівність: основні поняття та концепції, як складова суспільних відносин.

ТЕМА № 5. «Основи теорії держави».

Поняття держави та її ознаки. Апарат держави як система державних органів. Місце апарату держави в її механізмі. Характеристика внутрішніх і зовнішніх функцій держави. Поняття та види форми правління, форми державного устрою та форми державно-правового режиму. Міжнародно-правова система захисту прав уразливих осіб та груп населення.

ТЕМА №6. «Поняття та види форми правління».

Поняття та види форми правління, форми державного устрою та форми державно-правового режиму. Міжнародно-правова система захисту прав уразливих осіб та груп населення.

ТЕМА № 7. «Конституційне право України».

Поняття конституційного права. Історія світового конституційного досвіду. Джерела конституційного права в Україні. Розвиток конституційного процесу в умовах незалежності України. Структура конституції України. Державна влада в Україні та її поділ на законодавчу, виконавчу та судову. Президент, як голова держави Україна. Державна символіка та мова в Україні.

ТЕМА № 8. «Державна влада».

Державна влада в Україні та її поділ на законодавчу, виконавчу та судову. Президент, як голова держави Україна. Державна символіка та мова в Україні.

ТЕМА № 9. «Цивільне право України».

Поняття, особливості, елементи цивільного правовідношення. Здійснення цивільних прав. Захист цивільних прав. Відповідальність у цивільному праві.

ТЕМА № 10. «Спадкове право».

Поняття спадкового права. Наслідування по заповіту. Наслідування по закону. Прийняття спадщини.

ТЕМА № 11. «Житлове право».

Предмет та джерела житлового права. Право громадян України на житло. Порядок отримання житла. Договір найму житлового фонду. Приватизація державного житлового фонду. Кондомініуми.

ТЕМА № 12. «Сімейне право».

Правове регулювання сімейних відносин. Права та обов'язки подружжя. Права та обов'язки матері, батька і дитини. Влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування.

ТЕМА № 13. «Основи кримінального права України (загальна частина)».

Поняття й предмет кримінального права. Поняття злочину та кримінальна відповідальність. Поняття складу злочину. Поняття й види обставин, що виключають злочинність діяння. Поняття покарання та його позначка. Система й види покарань. Поняття судимості.

ТЕМА № 14. «Адміністративне право України».

Поняття й предмет адміністративного права. Джерела адміністративного права. Адміністративні правовідносини, їх структура та особливості. Адміністративні правовідносини, їх структура та особливості. Поняття та види суб'єктів адміністративного права. Адміністративна правосуб'єктність. Поняття й види адміністративного примусу. Поняття, ознаки й підстави адміністративної відповідальності. Адміністративне правопорушення: поняття, ознаки. Види адміністративних правопорушень. Позначка й види адміністративних стягнень.

ТЕМА № 15. «Основні правові засади господарської діяльності».

Господарська діяльність та господарські відносини, нормативно-правове регулювання господарської діяльності. Основні напрями та форми участі держави і місцевого самоврядування у сфері господарювання. Обмеження монополізму та захист суб'єктів господарювання і споживачів від недобросовісної конкуренції. Господарська комерційна діяльність (підприємництво). Некомерційна господарська діяльність.

ТЕМА № 16. «Трудове право та право соціального забезпечення».

Трудовий договір: сторони та зміст. Контракт - особлива форма трудового договору. Порядок прийняття на роботу. Підстави розірвання трудового договору. Індивідуальні й колективні трудові спори. Матеріальна відповідальність. Робочий час та час відпочинку. Соціальний захист.

4. Структура навчальної дисципліни**4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)**

	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни	В

Номер та назва навчальної теми	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні	Лабораторні	Самостійна робота	
Семестр № 1							
Тема № 1 Поняття права та його ознаки.	9	2	2			5	
Тема №2 Місце та роль права. Правова система	9	2	2			5	
Тема № 3 Правовідносини.	9	2	2			5	
Тема № 4.Правомірна поведінка.	9	2	2			5	
Тема №5 Основи теорії держави.	7	2	2			3	
Тема №6 Поняття та види форми правління	7	2	2			3	
Тема № 7 Конституційне право України.	7	2	2			3	
Тема № 8 Державна влада	7	2	2			3	
Тема № 9 Цивільне право України.	7	2	2			3	
Тема № 10 Спадкове право.	7	2	2			3	
Тема № 11 Житлове право.	7	2	2			3	
Тема № 12 Сімейне право.	7	2	2			3	
Тема № 13 Основи кримінального права України (загальна частина).	7	2	2			3	
Тема № 14 Адміністративне право України.	7	2	2			3	Екзамен
Тема № 15 Основні правові засади господарської діяльності.	7	2	2			3	
Тема № 16 Трудове право та право соціального забезпечення	7	2	2			3	
Всього за семестр №1 :	120	32	32			56	

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні	Лабораторні	Самостійна робота	
Семестр № 1							
Тема № 1 Поняття права та його ознаки.	12	2	2			8	
Тема №2 Місце та роль права. Правова система	12	2	2			8	
Тема № 3 Правовідносини.	12	2	2			8	
Тема № 4.Правомірна поведінка.	8	0	0			8	
Тема №5 Основи теорії держави.	8	0	0			8	
Тема №6 Поняття та види форми правління	8	0	0			8	
Тема № 7 Конституційне право України.	6	0	0			6	
Тема № 8 Державна влада	6	0	0			6	
Тема № 9 Цивільне право України.	6	0	0			6	
Тема № 10 Спадкове право.	6	0	0			6	
Тема № 11 Житлове право.	6	0	0			6	
Тема № 12 Сімейне право.	6	0	0			6	
Тема № 13 Основи кримінального права України (загальна частина).	6	0	0			6	
Тема № 14 Адміністративне право України.	6	0	0			6	
Тема № 15 Основні правові засади господарської діяльності.	6	0	0			6	

Тема № 16 Трудове право та право соціального забезпечення	6	0	0			6	Екзамен
Всього за семестр №1 :	120	6	6			108	

4.1.1. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1 Поняття права та його ознаки.		Основна: 1, 2, 3, 4, 5. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 26
	1. Поняття та функції права. 2. Правотворчість.	
Тема №2 Місце та роль права. Правова система.		Основна: 1, 2, 3, 4, 5. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 26
	1. Місце й роль права в системі соціальних норм. 2. Правова система та система права. 3. Концепція державного суверенітету в аспекті зовнішньої агресії.	
Тема № 3 Правовідносини.		Основна: 1, 2, 3, 4, 5. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 27
	1. Правомірна поведінка, її ознаки. 2. Види правомірної поведінки.	
Тема № 4. Правомірна поведінка.		Основна: 1, 2, 3, 4, 5. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 27
	1. Правомірна поведінка, її ознаки. Правопорушення та юридична відповідальність. 2. Гендер і гендерна рівність: основні поняття та концепції, як складова суспільних відносин.	
Тема №5 Основи теорії держави.		Основна: 1, 2, 3, 4, 5. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 28
	1. Апарат держави як система державних органів. 2. Механізм держави.	
Тема №6 Поняття та види форми правління.		Основна: 1, 2, 3, 4, 5. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 28
	1. Поняття та види форми правління, форми державного устрою та форми державно-правового режиму. 2. Міжнародно-правова система захисту прав уразливих осіб та груп населення.	
Тема № 7 Конституційне право України.		Основна: 1, 2, 3, 4, 5. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
	1. Розвиток конституційного процесу в умовах незалежності України. 2. Історія світового конституційного досвіду	
Тема № 8 Державна влада.		Основна: 1, 2, 3, 4, 5. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
	1. Державна влада в Україні та її поділ на законодавчу, виконавчу та судову. 2. Президент, як голова держави Україна. 3. Державна символіка та мова в Україні.	
Тема № 9 Цивільне право України.		Основна: 1, 2, 3, 4, 5. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 9, 10, 11
	1. Здійснення цивільних прав. 2. Захист цивільних прав.	
Тема № 10 Спадкове право.		Основна: 1, 2, 3, 4, 5. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5,
	1. Заповідальний відказ.	

	2.Визначення умови отримання спадщини.	12, 13
	Тема № 11 Житлове право.	Основна: 1, 2, 3, 4, 5. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 14, 15
	1.Поняття та структура Житлового фонду. 2.Предмет договору найма житлового приміщення.	
	Тема № 12 Сімейне право.	Основна: 1, 2, 3, 4, 5. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 16, 17
	1.Інститут заручин. 2.Особиста приватна власність подружжя.	
	Тема № 13 Основи кримінального права України (загальна частина).	Основна: 1, 2, 3, 4, 5. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 18, 19
	1.Характеристика Кримінального кодексу України. 2.Поняття кримінальної відповідальності.	
	Тема № 14 Адміністративне право України.	Основна: 1, 2, 3, 4, 5. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 20, 21
	1.Адміністративні правовідносини, їх структура та особливості. 2.Адміністративна правосуб'єктність.	
	Тема № 15 Основні засади господарської діяльності.	Основна: 1, 2, 3, 4, 5. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 22, 23
	1. Основні напрями та форми участі держави і місцевого самоврядування у сфері господарювання. 2.Обмеження монополізму.	
	Тема № 16 Трудове право та право соціального забезпечення.	Основна: 1, 2, 3, 4, 5. Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 24, 25
	1.Контракт - особлива форма трудового договору. 2.Індивідуальні й колективні трудові спори.	

5.Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

Навчальним планом не передбачено

5.1.2. Теми курсових робіт

Навчальним планом не передбачено

5.1.3. Теми наукових робіт

1. Вертикальна структура законодавства України.
2. Держава, засоби масової інформації і право.
3. Державний службовець: поняття, види.
4. Ефективність актів застосування норм права.
5. Законність та дисципліна.
6. Законність та доцільність.
7. Законність та політичний режим.
8. Законність у законотворчій діяльності.
9. Засоби формування правової культури в Україні.

10. Застосування права - особлива форма його реалізації.
11. Конституційні засади правотворення в Україні.
12. Конституційні засади формування правової держави в Україні.
13. Конфедерація – суперечливість наукових підходів.
14. Критерії утворення галузей права.
15. Мусульманська правова система, її загальна характеристика.
16. Основні риси та особливості нормативно-правової сім'ї (романо- германської).
17. Основні риси та особливості прецедентної (англо-саксонської) правової сім'ї.
18. Основні сучасні концепції держави.
19. Перспективи формування громадянського суспільства в Україні.
20. Поняття правосуб'єктності.
21. Походження і розвиток теорії правової держави: історія і сучасність.
22. Правова природа актів Конституційного Суду України.
23. Правове виховання: поняття, принципи, засоби.
24. Принципи права України.
25. Проблема спадкоємності в праві.
26. Професійна правосвідомість та правова культура.
27. Тлумачення норм законодавства Конституційним Судом України.
28. Унітарні особливості державного устрою України.
29. Юридичні гарантії законності в Українській державі.
30. Юридичні колізії і способи їх вирішення.
31. Міжнародна правосуб'єктність. Правонаступництво держав та урядів. Міжнародно-правова система захисту прав уразливих осіб та груп населення.
32. Гендер і гендерна рівність: основні поняття та концепції, як складова суспільних відносин.
33. Концепція державного суверенітету в аспекті зовнішньої агресії.

6. Методи навчання

Формування знань, вмінь та навичок забезпечується поєднанням лекційних та семінарських занять з виконанням індивідуальних завдань та завдань для самостійної підготовки.

На лекційних заняттях здійснюється ознайомлення студентів із навчальною темою через нотування, останніми, текстів лекцій, зображенням викладачем презентацій та відеозаписів до лекцій.

На семінарських заняттях з дисципліни використовуються такі практичні методи навчання, як: коротке пояснення, аналіз, тренування студентів для набуття ними навичок у правильному формулюванні складних юридичних понять і категорій.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення навчальної літератури згідно з переліком, що додається до навчальної програми

дисципліни, матеріалами лекційного фонду.

7.Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль (залік)

1. Поняття та система правознавства, як навчальної дисципліни.
2. Об'єкт, предмет, функції правознавства, як навчальної дисципліни.
3. Правознавство як система юридичних наук.
4. Поняття держави та її ознаки.
5. Характеристика внутрішніх і зовнішніх напрямків діяльності (функцій) держави.
6. Поняття та види форми правління, форми державного устрою та форми державно-правового режиму (класифікація держав за їхньою формою).
7. Система основних прав і свобод людини і громадянина.
8. Система гарантій прав і свобод людини і громадянина в демократичній державі. Міжнародній захист прав людини.
9. Поняття та функції права.
10. Правотворчість.
11. Місце й роль права в системі соціальних норм.
12. Правова система та система права. Загальна характеристика основних галузей права України.
13. Правовідносини: поняття, види, структура правовідносин.
14. Правоздатність. Дієздатність. Деліктоздатність.
15. Юридичні факти та інші підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин.
16. Правомірна поведінка. Правопорушення та юридична відповідальність.
17. Поняття конституційного права. Історія світового конституційного досвіду.
18. Джерела конституційного права в Україні. Розвиток конституційного процесу в умовах незалежності України.
19. Структура конституції України.
20. Державна влада в Україні та її поділ на законодавчу, виконавчу та судову.
21. Президент, як голова держави Україна.
22. Верховна Рада України.
23. Міжнародна правосуб'єктність. правонаступництво держав та урядів.
24. Повноваження і структура Кабінету Міністрів України. Центральні органи виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України.
25. Місцеві державні адміністрації в Україні.
26. Прокуратура в Україні
27. Судова система України. Засади здійснення правосуддя в Україні.
28. Поняття, система місцевого самоврядування.
29. Повноваження сільських, селищних, міських рад.
30. Повноваження районних і обласних рад.
31. Поняття, особливості, елементи цивільного правовідношення.

32. Здійснення цивільних прав. Захист цивільних прав.
33. Відповідальність у цивільному праві.
34. Поняття та види фізичної і юридичної особи.
35. Цивільна правоздатність.
36. Часткова цивільна дієздатність фізичної особи, яка досягла 14 років (малолітня особа). Неповна цивільна дієздатність фізичної особи у віці від 14 до 18 років (неповнолітня особа).
37. Повна цивільна дієздатність фізичної особи.
38. Правоздатність юридичної особи.
39. Поняття і форми власності в Україні.
40. Захист права власності. Віндікаційний позов. Негаторний позов. Позов про визнання права власності.
41. Договір купівлі-продажу. Договір обміну. Договір дарування.
42. Договір найму.
43. Поняття спадкового права. Прийняття спадщини.
44. Наслідування по заповіту.
45. Наслідування по закону.
46. Предмет та джерела житлового права. Право громадян України на житло.
47. Порядок отримання житла. Договір найму житлового фонду.
48. Приватизація державного житлового фонду. Кондомініуми.
49. Правове регулювання сімейних відносин.
50. Права та обов'язки подружжя.
51. Господарська діяльність та господарські відносини, нормативно-правове регулювання господарської діяльності.
52. Господарська комерційна діяльність (підприємництво). Некомерційна господарська діяльність.
53. Поняття й предмет кримінального права.
54. Поняття злочину та кримінальна відповідальність.
55. Поняття складу злочину. Поняття покарання та його позначка. Система й види покарань.
56. Поняття й предмет адміністративного права.
57. Джерела адміністративного права.
58. Адміністративні правовідносини, їх структура та особливості.
59. Поняття та види суб'єктів адміністративного права. Адміністративна правосуб'єктність.
60. Поняття й види адміністративного примусу.
61. Поняття, ознаки й підстави адміністративної відповідальності.
62. Адміністративне правопорушення: поняття, ознаки.
63. Види адміністративних правопорушень. Позначка й види адміністративних стягнень.
64. Трудовий договір: сторони та зміст. Контракт - особлива форма трудового договору.
65. Порядок прийняття на роботу. Підстави розірвання трудового договору.

66. Соціальний захист.
67. Поняття й джерела екологічного права.
68. Право власності на природні ресурси та його зміст.
69. Види екологічних правопорушень.
70. Поняття й джерела фінансового права.
71. Бюджетне право.
72. Банківське право.
73. Страхування і посередництво у здійсненні операцій з цінними паперами.
74. Поняття й джерела податкового права.
75. Поняття міжнародного права. Міжнародна правотворчість.
76. Система міжнародного права. Міжнародний правопорядок.
77. Правонаступництво держав та урядів.
78. Україна в міжнародному співтоваристві.
79. Міжнародно-правова система захисту прав уразливих осіб та груп населення.
80. Гендер і гендерна рівність: основні поняття та концепції, як складова суспільних відносин.
81. Концепція державного суверенітету в аспекті зовнішньої агресії.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати

цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\frac{\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)}}{\left(\frac{\text{Результат навчальних занять за семестр}}{\text{Результат самостійної роботи за семестр}} \right) \cdot 10}$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. ***Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.*** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

*Підсумкові бали
навчальної
дисципліни*

*Загальна кількість балів
(перед
підсумковим контролем)*

*Кількість балів за
підсумковим
контролем*

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

*Підсумкові бали
навчальної
дисципліни*

*Підсумкові
бали за
поточний
семестр*

*Підсумкові
бали за
попередній
семестр*

Критерії оцінювання навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати конспект за темою самостійної роботи, виконати домашнє завдання, вести конспекти першоджерел та робочих зошитів, підготувати наукові роботи, публікації, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

Критерії оцінювання навчальної дисципліни (заочна форма навчання)

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати конспект за темою самостійної роботи, виконати домашнє завдання, вести конспекти першоджерел та робочих зошитів, підготувати наукові роботи, публікації, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками.
80-84			
75 – 79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1–20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи несформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Акт проголошення незалежності України : Закон України від 24.08.1991 р. № 1427-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>.
3. Декларація прав національностей України : Закон України від 1.11.1991 р. № 1771-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1771-12#Text>.
4. Декларація про державний суверенітет України : Закон України від 16.11.1990 р. № 55-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>.
5. Загальне положення про міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади, затв. Указом Президента України від 12.03.1996 р. № 179/96. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179/96#Text>.
6. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
7. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
8. Житловий Кодекс України : Закон України від 30.06.1983 № 5464-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text>.
9. Сімейний кодекс України : Закон України від 10.01.2002 № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.
10. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

Основна:

1. Основи правознавства України : навч. посіб. / П. М. Каркач та ін. Харків : Еспада, 2008. 340 с.
2. Основи правознавства України : навч. посіб. / В. О. Головка та ін. Харків : Еспада, 2010. 352 с.
3. Основи правознавства : навчальний посібник / Венедіктова І. В., Кагановська Т. Є. Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2007. 349с. URL: [Основи правознавства Венедіктова І.В..pdf \(kpd.edu.ua\)](https://kpd.edu.ua).
4. Основи правознавства : навч. посіб. для здобувачів освіти неюрид. спец. / С. Є. Булавина, Ю. П. Крисюк, О. М. Юхимюк; за заг. ред. д.ю.н., проф. М. М. Яцишина. 3-тє вид., зі змінами та доповн. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 196 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/23219/3/osn_pravozn_neyur.pdf.
5. Бисага Ю. М. та ін. Основи правознавства. Ужгород : Ужгородський національний університет, 2008. 365 с. URL: <http://surl.li/hwmpuu>.

Додаткова:

1. Теорія держави і права : навч. посібник / О. М. Головка та ін. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2010. 276 с. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/nav4_lit/t_d_p.pdf.
2. Теорія держави та права : навч.-метод. посіб. / О. В. Фандалюк, І. П. Зеленко МВС України, Кіровоград. юрид. ін-т ХНУВС. Кіровоград : Кіровоград. юрид. ін-т ХНУВС, 2006. 307 с.
3. Теорія держави та права у визначеннях та схемах : довідник / М. Ю. Бурдін, І. А. Логвиненко, В. В. Лазарєв; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 108 с.
4. Загальна теорія держави і права: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін. Харків : Право, 2009. 584 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI_2009/TEorijaDerjav_2009.pdf.
5. Теорія держави та права : навч. посіб. / Є. В. Білозьоров та ін. Київ : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с. URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/tdp/navch_pos_tdp.pdf.
6. Конституційне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Колісник, Ю. Г. Барабаш. Харків : Право, 2008. 416 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI_2009_2/KONST_PR_2008.pdf.
7. Майданник О. О. Конституційне право України : навч. Посіб. Київ : Алерта, 2011. 380 с. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Maid_2011_1.pdf.
8. Конституційне право України : підручник / М. О. Баймуратов. Київ : Правова єдність, 2009. 1008 с. URL: <http://surl.li/jfvxhc>.
9. Цивільне право України: підручник / Д. В. Боброва та ін. Київ : Юрінком Інтер, 1999. 864 с. URL: <https://law.sspu.edu.ua/files/documents/books/library/34/bobrova.pdf>.
10. Яновицька Г. Б. та ін. Цивільне право України: підручник : в 2 т. Львів : «Новий Світ-2000», 2014. 444 с. URL: <http://surl.li/qnlpub>.
11. Парасюк В. М., Парасюк М. В., Грабар Н. М. Цивільне право України в схемах : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Львів : «Ліга Прес», 2014. 700 с. URL: <http://surl.li/zzbsqb>.
12. Спадкове право в Україні : навч. посібник / Шишка Р. Б.. Київ : Видавництво Ліра-К, 2016. 216 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/4bac_pravo/Shyshka-Spadkove.pdf.
13. Кухарєв О. Є. Спадкове право України : підручник. Київ : Алерта, 2020. 362 с. URL: https://pp-ss.pro/wp-content/uploads/2020/08/Kuharev_Spadkove_pravo_Zmist.pdf.
14. Житлове право : навчально-методичний посібник / Є. О. Харитонов, О. М. Берназ-Лукавецька. Одеса : Фенікс, 2019. 120 с. URL: https://www.fpk.in.ua/images/biblioteka/4bac_pravo/NMP-Zhytlove-pravo.pdf.
15. Галянтич М. К. Житлове право України : практикум. Київ : МАУП, 2004. 116 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/pr4_05.pdf.

16. Сімейне право України: підручник / А. О. Дутко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 480 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2605/1/simeine%20pr.pdf>
17. Сімейне право України: навчальний посібник / Т. В. Курило. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2014. 316 с. URL: <http://surl.li/jkaaaim>.
18. Сухонос В. В. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник. Суми : Університетська книга, 2016. 375 с. URL: https://www.fpk.in.ua/images/biblioteka/3FMB_Pravo/sukhonos_kriminalne_pravo.pdf.
19. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / В. Я. Конопельської, В. О. Меркулова. Одеса : ОДУВС, 2021. 452 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/068ab1fb-fe98-4719-8f74-242c92dd2e52/content>.
20. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галуцько та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 584 с. URL: <http://surl.li/qfecqk>.
21. Адміністративне право України (загальна частина) : навч. посіб. / Остапенко О. І. та ін. Львів : СПОЛОМ, 2021. 616 с. URL: <http://surl.li/gwxubb>.
22. Господарське право України. Загальна частина: підручник / Г. В. Смолина. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 484 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1051/1/gosp%20pravo.pdf>
23. Правові засади господарської діяльності : навч. посіб. / Є. Підлісний. Умань : «Сочінський М.М.», 2021. 136 с. URL: <http://surl.li/mnzqsl>.
24. Трудове право України: навчальний посібник / В. О. Кучера. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 564 с. URL: <http://surl.li/gewjmcf>.
25. Трудове право України: підручник / О. М. Ярошенко. Харків : Національний юридичного університет ім. Ярослава Мудрого, 2022. 376 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/07/27/Trudove.pravo.Ukrayiny.26.07.2022.pdf>.
26. Правова система України в умовах воєнного стану : збірник наукових праць / О. О. Кот та ін. Одеса : «Гельветика», 2022. 540 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/55634/1/99-123_KRTS_Pravova-systema-Ukrayiny.pdf.
27. Уварова О. О. Права жінок та гендерна рівність: навчальний посібник. Міністерство освіти і науки України. Харків : «ФОП Голембовська О. О.», 2018. 204 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_9_copy.pdf.
28. О. О. Гайдунін, В. Ю. Худолей, І. М. Шаркова Прецедентне право Європейського суду з прав людини щодо захисту прав уразливих верств населення: навчальний посібник. Київ : ПВНЗ «МНТУ імені академіка Юрія Бугая», 2018. 300 с. URL: https://nlu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/05/msc_3_copy.pdf.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL:

<http://portal.rada.gov.ua/>.

2. Офіційний сайт Рахункової палати України. URL: <https://rp.gov.ua/home/>.
3. Офіційний сайт Конституційного Суду України. URL: <https://ccu.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.
5. Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України. URL: <https://ombudsman.gov.ua/>.
6. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>.
7. Офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/>.